

Snahy okultních společností a vůle k pravdě

18. listopadu 1916, Dornach, GA 172

Rudolf Steiner

Symptomatické pozorování dějin

[...] Chceme-li se nepředpojatě zabývat otázkou osudu, pak se jedná o to, abychom si především osvojili volný pohled, abychom se pokusili život - promiňte mi ten tvrdý výraz - nezaspat, ale abychom se v životě rozhlíželi. Dovolte, abych jaksi symbolicky vyjádřil to, oč jde: Řekněme, že bychom měli jeden proud života [*přednášející kreslí*], tady druhý, tady třetí. Život sestává z mnoha proudů, které se nejrůznějším způsobem kříží, život jednotlivého člověka a život skupin lidí, také život celého pozemského lidstva. Pojmy, které dnes panují, jsou příliš pohodlné na to, aby rozpletly zamotaná vlákna života; velmi často totiž záleží na tom, abychom pozornost obrátili k jednomu bodu, pak zase k jinému bodu, a abychom právě tyto dva body uvedli do vzájemného vztahu, abychom se na tyto body podívali. Vezmeme-li v úvahu správné skutečnosti, nalezneme světla, která situaci objasní.

Patrně se mě ale zeptáte: Jenomže jak něco takového udělat? - A právě na tom záleží. Pěstujete-li duchovní vědu správným způsobem, pomocí imaginace objevíte v životě body, které musíte spatřit ve vzájemné souvislosti, aby se vám život odhalil, kdežto jinak můžete život sledovat, pozorovat událost za událostí a ničemu z něj nerozumět, jak to dělají dnešní historikové, kteří táhnou svá vlákna od události k události, avšak ničemu z života nerozumí, protože podstatné je pozorovat svět symptomaticky. Stále nezbytnější bude pozorovat svět symptomaticky, to znamená zaměřit pohled na správná místa a odsud vést spojnice k jiným věcem. Právě jde-li o konkrétní studium karmy, o konkrétní pojetí lidského osudu - o studium, při němž toho tolik mate, protože svádí - právě tady jde o to, abychom se na věci dokázali dívat symptomaticky.

Snahy okultních společností

Jisté okultní spolky současnosti, o nichž jsem se již zmiňoval, se ovšem pokoušely toto symptomatické studium udržovat od lidí co nejdál. Upozorňoval jsem vás také, že ze starších institucí se zejména na západě Evropy zachovaly jisté spolky, které se nazývají okultními. V těchto okultních spolcích se zřejmě pěstovalo právě studium lidského charakteru, aby pak bylo možné lidské charaktery náležitým způsobem použít, náležitým způsobem pochopit, a byly použity lečjaké prostředky k tomu, aby bylo toto poznání - poznání, které oni pěstovali, abych tak řekl, ve svých zdech, za svými branami - drženo z dosahu ostatních lidí. Jednou, až se odhalí souvislost mezi snahami jistých moderních okultních společností a veřejnými událostmi, až se ukážou vlákna, vedoucí od jistých okultních společností k současným událostem, a až se odhalí [jejich] metody, bude to patřit k těm nejzajímavějším věcem vůbec. V takovýchto okultních společnostech totiž dokázali počítat s lidskými charaktery, vzali jaksi do svých rukou vlákna jejich karmy a řídili je a vedli, aniž to ti lidé věděli. V Theosofické společnosti

se mnohdy dělaly pouhé pokusy, ovšem tyto pokusy zůstaly většinou diletantské, protože v tom nebyli tak zruční jako v jiných okultních společnostech.

Mluvit o těchto věcech je samozřejmě obtížné, zvláště dnes, kdy je objektivní charakteristika nejen zatížena předsudkem, ale dokonce zakázána zákony. Mluvit o těchto věcech je obtížné, ba v jistém ohledu dokonce zcela nemožné. Tím či oním způsobem na ně však poukázat musíme, protože není možné, aby lidé prostě žili ve své době a účastnili se všeho, co z karmy doby zasahuje do nevědomé sféry lidských duší, a aby pak, přestože žijí v této obecné mlhavosti, chtěli pěstovat duchovní vědu, která vyžaduje jasného, nepředpojatého ducha. V jistých věcech musí vládnout pravda a pravdu nelze pouze, abych tak řekl, abstraktně předstírat, jakmile se jedná o věci skutečně okultního světa. Tady jde o to, aby tu skutečně byla vůle k pravdě. Ovšem tato vůle k pravdě naráží v současnosti na obzvlášť velký odpor, protože lidé zvolna ztrácejí smysl pro pravdu. Jen si uvědomte, že ve veřejném životě dnes často vůbec nejde o to najít pravdu, ale říci to, co se někomu hodí a co přinese určitým skupinám výhody.

Všude se dnes dostáváme do oblastí, o nichž není možné mluvit, ačkoli by to bylo nesmírně nutné. Ale již jen tuto skutečnost vezměte prosím dobře na vědomí; musí nám být totiž i zde zcela jasné, že tomu tak je.

Možná se teď ptáte, co mají právě tyto věci společného s otázkou karmy, kterou se nyní zabýváme. Mají s ní společného vskutku velmi mnoho a na leccos z těchto věcí se ještě pokusíme blíže podívat, abychom nakonec mohli dospět k cílům, které sledujeme.

R. Steiner, přednáška pro členy Anthroposofické společnosti z 18. listopadu 1916 v Dornachu, in: Das Karma des Berufes des Menschen in Anknüpfung an Goethes Leben, GA 172, str. 124nn.